

Banca Națională
a României

CENTRUL
ROMÂN DE
POLITICI
ECONOMICE

Simpozionul “Aspecte ale procesului de economisire în România”

Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar
și principalele provocări în fața crizei economice

***Niculae Vulpescu
Directorul Fondului de garantare a depozitelor
în sistemul bancar***

București, 9 septembrie 2009

I. Preocupări la nivel internațional

➤ Criza internațională a piețelor financiare, fără precedent de la înființarea schemelor obligatorii de garantare a depozitelor din Uniunea Europeană, care sunt guvernate de Directiva 94/19/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind schemele de garantare a depozitelor, a impus măsuri speciale în acest domeniu, astfel:

➤ **7 octombrie 2008** – Consiliul Uniunii Europene s-a angajat de a lua toate măsurile necesare pentru protejarea deponenților, a convenit că restaurarea încrederii în sectorul financiar și a bunei funcționări a acestuia reprezintă o prioritate și a solicitat Comisiei Comunităților Europene să înainteze urgent o propunere de promovare a convergenței sistemelor de garantare a depozitelor și de revizuire a directivei sub trei aspecte principale:

- ✓ creșterea nivelului minim de garantare;
- ✓ reducerea termenului de plată a compensațiilor la maximum 3 zile;
- ✓ eliminarea coasigurării.

În această perioadă Fondul a contribuit la elaborarea unor prevederi care au fost convenite la nivel european, prin prezentarea de propuneri care au avut în vedere protejarea intereselor deponenților din România, evitarea concurenței neloiale precum și stabilirea unor termene realiste pentru aplicarea unor măsuri, așa cum se arată în continuare.

➤ **15 octombrie 2008** – Comisia Europeană a prezentat o primă propunere de modificare a directivei comunitare privind schemele de garantare a depozitelor, care viza revizuirea următoarelor aspecte principale:

- ✓ creșterea nivelului minim de garantare la 50.000 euro, iar după încă un an la 100.000 euro;
- ✓ reducerea termenului de plată a compensațiilor de la 3 luni la 3 zile;
- ✓ eliminarea co-garantării.

➤ **octombrie – decembrie 2008** – În vederea discuțiilor în cadrul diferitelor structuri implicate la nivelul UE, Fondul a transmis, prin intermediul BNR, Reprezentanței permanente a României pe lângă Uniunea Europeană, punctul de vedere față de diferitele variante succesive ale proiectului de modificare a directivei comunitare privind schemele de garantare a depozitelor, formulând propuneri față de o serie de prevederi, care vizau în principal:

- ✓ majorarea nivelului minim de garantare a depozitelor la cel mult 50.000 euro și stabilirea acestuia și ca prag maxim la nivelul întregii Uniuni Europene;
- ✓ reducerea termenului de plată a compensațiilor preferabil la 30 de zile lucrătoare, oricum nu mai puțin de 21 de zile lucrătoare față de 3 zile cât s-a propus;
- ✓ intrarea în vigoare a plafonului de garantare majorat pentru depozitele persoanelor juridice de la 30 iunie 2009 și nu din momentul adoptării directivei.

➤ De asemenea, Fondul și-a exprimat punctul de vedere față de diferitele propuneri de modificare ale directivei și în cadrul Comitetului Forumului European al Asigurătorilor de Depozite pentru Uniunea Europeană.

➤ **18 decembrie 2008** – Parlamentul European a aprobat propunerea de directivă de modificare a directivei comunitare privind schemele de garantare a depozitelor, aceasta fiind transmisă, potrivit procedurii de codecizie, Consiliului Uniunii Europene.

➤ **11 martie 2009** – Directiva 2009/14/CE de modificare a Directivei 94/19/CE privind schemele de garantare a depozitelor, în ceea ce privește plafonul de garantare și termenul de plată a compensațiilor.

➤ **29 mai 2009** – Comisia Europeană a lansat o consultare publică referitoare la revizuirea Directivei 94/19/EC. Opiniile Fondului față de subiectele luate în discuție în acest document au fost:

- ✓ revizuirea cadrului de funcționare al schemelor de garantare;
- ✓ menținerea plafonului de garantare de 50.000 euro;
- ✓ armonizarea nivelului acestuia la nivelul UE, ca limită maximă;
- ✓ informarea cât mai completă a deponenților despre problematica garantării depozitelor, pe baza unui set standard de informații pentru deponenți, la nivelul UE și stabilirea unor elemente obligatorii care să se regăsească în informațiile pentru public;
- ✓ armonizarea integrală a criteriilor de eligibilitate a deponenților;

-
- ✓ înființarea unei scheme pan-europene, complementară celor existente, care să le asigure acestora asistență, neagreându-se crearea unei entități pan-europene care să înlocuiască schemele existente;
 - ✓ acordarea unui mandat lărgit pentru schemele de garantare a depozitelor, față de cel clasic de plată a compensațiilor;
 - ✓ limitarea aplicării principiilor compensării doar la acele creanțe care au devenit scadente sau cu termenul depășit;
 - ✓ menținerea perioadei de plată a compensațiilor de 20 zile lucrătoare față de 10 zile cât se are în vedere;
 - ✓ acordarea schemelor de garantare a depozitelor a dreptului statutar de acces la evidențele băncilor, în vederea stabilirii în orice moment a compensațiilor potențiale de plată;
 - ✓ menținerea celor 3 mecanisme de finanțare, ex-ante, ex-post și posibilitatea de apelare la mijloace alternative de finanțare;
 - ✓ calcularea contribuțiilor pe termen scurt, în funcție de volumul depozitelor garantate, și pe termen mediu și lung, în funcție de risc.

Totodată, Fondul a participat în cadrul Grupului de lucru al Comitetului EFDI pentru UE privind includerea elementelor de risc în stabilirea contribuțiilor instituțiilor de credit la schemele de garantare a depozitelor, al cărui raport a fost finalizat în luna iulie 2009, fiind transmis Comisiei Europene.

II. Preocupări la nivelul Fondului de garantare

Fondul și-a canalizat eforturile în principal pentru:

- Implementarea, în colaborare cu direcțiile de specialitate din Banca Națională a României, în legislația națională a noilor prevederi ale directivei europene;
- Actualizarea în mod corespunzător a reglementărilor Fondului;
- Informarea instituțiilor de credit asupra noilor prevederi ale legislației Fondului și măsurile ce se impun a fi luate pentru aplicarea acestora;
- Elaborarea, în colaborare cu Direcția generală a trezoreriei statului, a procedurii de acordare de către Ministerul Finanțelor Publice a unui împrumut în situații excepționale în care resursele Fondului nu sunt suficiente, pentru plata compensațiilor, potrivit condiționalității impuse de acordul cu FMI;
- Îmbunătățirea informării publicului, în condițiile crizei financiare internaționale, atât de către instituțiile de credit cât și de către Fond, pentru creșterea gradului de conștientizare a publicului despre schema de garantare a depozitelor.

A. *Implementarea prevederilor Directivei Europene în legislația națională*

➤ **14 octombrie 2008** – Reacție imediată a autorităților române prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 129 pentru completarea art. 5 din Ordonanța Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar, în baza căreia plafonul per deponent garantat – persoană fizică a fost stabilit, începând cu data de 15 octombrie 2008, la echivalentul în lei al sumei de 50.000 euro, în timp ce plafonul per deponent garantat – persoană juridică a fost menținut la echivalentul în lei al sumei de 20.000 euro.

Fondul a luat măsuri pregătitoare în vederea alinierii legislației naționale la noile cerințe ale directivei comunitare privind schemele de garantare a depozitelor:

➤ **februarie și martie 2009** – elaborarea de propuneri privind actualizarea legislației Fondului în vederea transpunerii noilor prevederi ale directivei în domeniu, care au fost supuse analizei și avizării Consiliului de administrație al Fondului, fiind transmise conducerii executive a BNR și direcțiilor de specialitate din cadrul BNR, în vederea colaborării la elaborarea proiectului actului normativ de modificare și completare a legii de funcționare a Fondului, în vederea supunerii spre aprobarea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a României a unor propuneri comune;

➤ **aprilie - iunie 2009** – discuții cu reprezentanții direcțiilor de specialitate din cadrul BNR și ai Ministerului Finanțelor Publice cu privire la proiectul actului normativ de modificare și completare a legii de funcționare a Fondului;

-
- **24 iunie 2009** – adoptarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2009 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 39/1996 privind înființarea și funcționarea Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar.

Modificările și completările la actul normativ respectiv se referă, în principal, la următoarele:

- ✓ stabilirea plafonului de garantare a depozitelor la echivalentul în lei al sumei de 50.000 euro pentru toate categoriile de deponenți garantați;
- ✓ implementarea mecanismului de constatare de către autoritatea de supraveghere – Banca Națională a României – a indisponibilității depozitelor unei instituții de credit și, ca urmare a acestei constatări, activarea schemei de garantare a depozitelor;
- ✓ reducerea termenului în care Fondul de garantare a depozitelor are obligația de a asigura începerea plății compensațiilor în caz de indisponibilitate a depozitelor de la 3 luni, cât este în prezent, la 20 de zile lucrătoare începând cu data de 31 decembrie 2010;
- ✓ stabilirea obligației pentru instituțiile de credit ale căror depozite au devenit indisponibile sau, după caz, pentru lichidatorul desemnat de instanță, de a transmite Fondului, în ziua imediat următoare constatării acestei situații, informații referitoare la deponenții garantați, depozitele garantate ale acestora, creanțele exigibile ale instituției de credit față de aceștia, precum și orice alte informații necesare determinării valorii compensației datorate fiecărui deponent garantat și întocmirii listei compensațiilor de plătit.

În acest scop, instituțiile de credit au obligația de a dispune de sisteme informatice adecvate, care să asigure existența în permanență a unei evidențe complete și exacte necesare întocmirii listei compensațiilor de plătit.

- ✓ modificarea și completarea prevederilor privind informarea deponenților despre garantarea depozitelor;
- ✓ efectuarea de către Fond a unor testări periodice cu privire la capacitatea propriilor sisteme de a asigura colectarea informațiilor necesare determinării compensațiilor de plată, verificarea și transmiterea lor către instituțiile de credit mandatate în termenele legale aplicabile;
- ✓ îndeplinirea uneia dintre condiționalitățile impuse de acordul cu FMI, în contextul pachetului financiar contractat în cursul anului 2009.

Astfel, este întărită capacitatea Fondului de a asigura plata compensațiilor în termenele stabilite, în sensul că în situațiile excepționale în care resursele financiare ale acestei instituții sunt insuficiente pentru acoperirea plății compensațiilor, Guvernul pune la dispoziția Fondului, sub formă de împrumut, sumele necesare, în termen de maxim 15 zile lucrătoare de la solicitarea lor de către Fond. Sursa fondurilor este reprezentată de veniturile din privatizare înregistrate în contul curent al trezoreriei statului, iar condițiile de acordare/rambursare a împrumutului acordat de Guvern Fondului se stabilesc prin hotărâre de Guvern.

B. Măsuri pentru aplicarea noilor prevederi

- **ianuarie 2009** – Fondul a transmis o scrisoare circulară către instituțiile de credit cu privire la măsurile care trebuie luate cu privire la asigurarea evidenței deponenților garantați și informarea corespunzătoare a acestora despre garantarea depozitelor.
- **iulie 2009** – scrisoare circulară transmisă instituțiilor de credit participante în legătură cu modificările recente aduse legislației Fondului și măsurile implicate.
- **august 2009** – reglementări elaborate în aplicarea prevederilor legii:
 - ✓ Regulamentul Fondului nr. 3/2009 privind transmiterea către Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar a situației deponenților garantați;
 - ✓ Regulamentul Fondului nr. 4/2009 privind participarea la Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar a sucursalelor din România ale instituțiilor de credit autorizate în alte state membre;
 - ✓ Ordinul MFP nr. 2531/2009 privind Procedura de solicitare și punere la dispoziția Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar a unui împrumut din veniturile din privatizare, în situații excepționale în care resursele financiare ale Fondului sunt insuficiente pentru acoperirea plății compensațiilor aferente depozitelor garantate.
- De asemenea, în vederea transpunerii noilor prevederi ale legii de funcționare a Fondului, se află în curs de actualizare Regulamentele Fondului nr. 1-4/2004 privind contribuțiile datorate Fondului de instituțiile de credit participante, plata compensațiilor și informarea deponenților.

C. Informarea publicului

- Informarea publicului despre garantarea depozitelor a devenit crucială în noua conjunctură existentă pe plan internațional, care a impus luarea de măsuri suplimentare în vederea îmbunătățirii gradului de conștientizare a publicului despre schema de garantare a depozitelor, factor determinant pentru creșterea încrederii deponenților în sistemul financiar-bancar și menținerea stabilității acestuia;
- Transmiterea, în data de **12 octombrie 2008**, a unui comunicat de presă privind diferite aspecte legate de garantarea depozitelor (tipuri de depozite garantate, plafon de garantare, termen de plată a compensațiilor, instituții participante la Fond) – acțiune comună cu instituțiile participante, care s-a bucurat de o largă audiență (apariție în 16 publicații, preluare de către posturile de radio și televiziune, postare pe diferite pagini de internet);
- **octombrie 2008** - transmiterea de către Fond a unei scrisori circulare instituțiilor de credit participante prin care au fost abordate următoarele probleme:
 - ✓ solicitarea respectării obligațiilor legale care le revin privind informarea deponenților despre schema de garantare a depozitelor;
 - ✓ propunerea generalizării practicii unor instituții de credit de a menționa pe formularele de deschidere a conturilor/depozitelor faptul că sunt participante la Fond, iar depozitele la acestea sunt garantate în limitele și condițiile legii;
 - ✓ propunerea inițierii colaborării cu instituțiile de credit în direcția întreprinderii mai multor acțiuni comune în scopul unei mai bune conștientizări a publicului despre garantarea depozitelor, inclusiv a unei campanii publicitare de informare a publicului despre garantarea depozitelor.

-
- Amplificarea activității de comunicare/ informare în vederea creșterii gradului de conștientizare a publicului despre problematica garantării depozitelor:
 - ✓ prezența activă a conducerii Fondului, prin interviuri și articole, într-un număr însemnat de publicații, în emisiuni de radio și televiziune, precum și pe site-uri specializate;
 - ✓ actualizarea și dezvoltarea permanentă a paginii de internet a Fondului, în special a secțiunii de răspunsuri la întrebările frecvente ale publicului;
 - ✓ elaborarea, începând cu **trimestrul I 2009**, a **Buletinului trimestrial** al Fondului în locul celui semestrial, în vederea punerii la dispoziția publicului de date cât mai actuale referitoare atât la activitatea proprie a Fondului, cât și la evoluția, factorii de influență și tendințele economisirii și ale depozitelor din sistemul bancar, precum și la evoluțiile din cadrul Uniunii Europene în materie de garantare a depozitelor, contextul economic mondial, efectele crizei financiare, aspecte legate de politica monetară, piețele financiare și evoluțiile monetare – buletinul este postat pe site-ul Fondului și este distribuit instituțiilor din sistemul bancar, autorităților publice, instituțiilor din mediul academic, de învățământ și cercetare, publicului interesat, etc.;

- ✓ comandarea realizării de către o instituție specializată, a unui studiu de piață privind comportamentul, factorii de influență și perspectivele economisirii, acțiune desfășurată și în ultimii 3 ani;
 - ✓ promovarea, în perioada imediat următoare, de către Fond și instituțiile de credit participante, a campaniei de informare a publicului, în principal prin tipărirea de materiale informative de tipul pliantelor, broșurilor, posterelor, etc. – în acest sens, la momentul actual, se așteaptă ofertele și propunerile instituțiilor de credit.
- În lunile **martie și iulie 2009**, au avut loc trei întâlniri cu reprezentanții FMI și ai Comisiei Europene în cursul cărora s-a discutat pe marginea propunerilor de modificare și completare a legislației Fondului, precum și a măsurilor luate de Fond în aplicarea legii și asigurarea respectării noilor cerințe cu privire la schema de garantare a depozitelor, acestea fiind apreciate de reprezentanții organismelor internaționale.

Studiul „Aspecte ale procesului de economisire în România”

- Având în vedere abordările existente în ceea ce privește economisirea, metodologia de calcul a acesteia, factorii determinanți, comportamentul populației și al agenților economici, efectele acestor comportamente etc., conducerea Băncii Naționale a României a sugerat Fondului realizarea unui studiu amplu pe această temă, care să includă, totodată, și componenta de creditare.
- Fondul a atribuit contractul de achiziție publică, prin aplicarea procedurii de cerere de oferte, Centrului Român de Politici Economice (CEROPE), care a realizat studiul *“Aspecte ale procesului de economisire în România”*.
- Fondul a considerat că este indicat ca în studiul în cauză să se facă referire și la măsurile macroeconomice care pot contribui la creșterea veniturilor, respectiv a bazei economice a economisirii, atât a agenților economici cât și a persoanelor fizice și care să fie avute în vedere de factorii de decizie la elaborarea strategiilor și programelor privind politica economică și financiară a României.
- La sugestia Fondului, a fost extins capitolul despre rolul schemei de garantare a depozitelor în contextul actual al procesului de economisire.

➤ Concluziile desprinse din această secțiune sunt, în principal, următoarele:

- ✓ în ciuda factorilor care indică o posibilă reducere a economisirii, cel mai probabil valoarea depozitelor la bănci va continua să crească;
- ✓ eventuala majorare a plafonului de garantare de la 50.000 euro la 100.000 euro ar putea avea beneficii modice comparativ cu costurile asociate. În perioada scăderii încrederii în sectorul bancar autohton, principalele depozite retrase au fost cele de peste 100.000 euro. În plus, depozitele au o puternică distribuție asimetrică, majoritatea covârșitoare fiind semnificativ sub pragul de 50.000 euro. Cu toate acestea, deși depozitele de valori mari sunt foarte puține ca număr, acestea contabilizează o parte importantă din valoare. La 30 iunie 2009, doar 0,35% dintre titularii de depozite garantate – persoane fizice și juridice-, aveau depozite peste 50.000 euro, a căror valoare cumulată reprezenta însă 41,3% din valoarea totală a depozitelor garantate.

Majorarea plafonului de garantare la 100.000 euro ar însemna acoperirea a încă 0,18% din numărul depozitelor persoanelor fizice, însumând 9% din valoarea depozitelor garantate ale persoanelor fizice, în timp ce în cazul persoanelor juridice, ponderile ar fi de 1% pentru numărul depozitelor, respectiv 8% din valoarea depozitelor garantate ale persoanelor juridice.

Concluzii

- ✓ Recunoașterea atât la nivel european cât și la nivel național a creșterii rolului și importanței schemei de garantare a depozitelor pentru asigurarea stabilității financiare;
- ✓ Amplificarea contactelor și colaborarea cu organismele europene cât și cu Banca Națională a României și Ministerul Finanțelor Publice în vederea modificării Directivei Europene cât și a implementării acesteia în legislația națională;
- ✓ Permanentizarea legăturilor cu instituțiile de credit atât în vederea aplicării noilor prevederi ale legislației Fondului cât și pe linia informării deponenților;
- ✓ Semnalele sunt pozitive întrucât încrederea în sistemul bancar autohton nu a fost afectată de criză. În semestrul I 2009, spre exemplu, valoarea totală a depozitelor persoanelor fizice a crescut cu 13,1%;
- ✓ Dacă avem în vedere și rezultatul sondajului Metro Media Transilvania potrivit căruia 21% din populație preferă să țină banii la ciorap și efectele crizei – reducerea consumului și amânarea unor proiecte de investiții în imobile, autoturisme, obiecte de folosință îndelungată, precum și efectele concertate ale Fondului și instituțiilor de credit pe linia informării publicului, avem convingerea că procesul de economisire va continua și chiar se va amplifica.

Vă mulțumesc pentru atenție!

Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar

Strada Negru Vodă nr. 3, 030774 București

Tel: 0314.232.804 Fax: 0314.232.800

website: www.fgdb.ro

e-mail: office@fgdb.ro